

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

<p><i>Predplatná cena :</i></p> <p>Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr. Na pol roka . . . . . 1 > — > Na štvrt roka . . . . . — > 60 ></p> <p>Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú:</p> <p>MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH.</p> <p>Hlavný spolupracovník :</p> <p>FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo :</i> V Budapešti <i>I. ker. Döbrentey-utlica 18.</i></p> <p>sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.</p>
---	---	--

TREST.

Zas len tedy pravdivým sa dokázalo to staré porekadlo, že kto z mäsa pápežovho je, ten umre. My uhri od týchto čias nebudeme mať zapotreby cudzozemských dejepisných príkladov, dosť bude poukázat na to, jak neslávne pominula vláda nebohého Wekerleho, ktorá vládla tiež bola zahrýzla do pápežovho mäsa a chcela z neho veľmi jest svojimi neznabožskými zákonmi, ale jej žalúdok nemôhol stroviť to ťažké jedlo.

Tedy opravdu buchla-li tá nešťastná vláda, ktorá pre našu vlasť opravdivou kliatbou a nešťastím bola?

Veru áno, chvála Bohu. Keď cirkevno-politické návrhy vláde bol potvrdil kráľ, spolu i vláde ukázal dvere, ktorá ho tak omrzlave do rozhodných okoličností zachvátila a fortieľami,

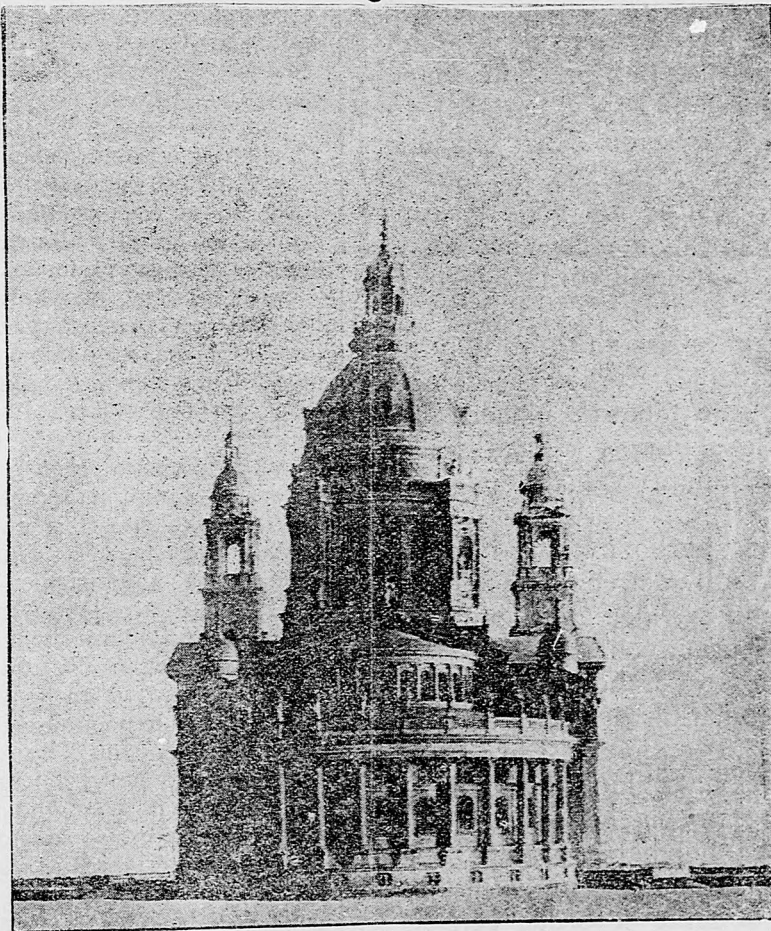
ako by prinútila, aby udobril to, čo ani jemu, ani jeho najjasnejšej rodine, ani ľudu, ani len jednomu jedinému človeku, ktorý má trochu

mravnosti, netreba. Ježiško na vianoce priniesol uherskému ministerstvu cestovný list, ktorému síce tieto rozmaznaní ctení páni sa veľmi budú radovať, ale tým lepšie sa raduje ľud.

Radostnejšieho daru neboli by sme mohli dostať. Ten malý Ježiško nám to poslal, ktorý pre vykúpenie ľudu sa na vianoce narodil a ľudu priniesol lásku a vieru z neba. Kráľovia sa zavdali darmi malému Ježiškovi pri narodení jeho; kráľ sa zavdčil malému Ježiškovi i včul s tým darom, že vládu prepustil.

Jestli že pán exminister Szilágyi posávaď neuveril, že Uhorsko je kresťanskou krajinou, jeho buchnutie je tým najhlučnejším dôkazom toho. Darobné je všeliké prekrukovanie, úpadok sa dostavil a my ešte myslíme, že úplný úpadok nie

len vlády, lež i tej skrže ňu udomácnenej a na ľuhárstvo založenej nemravnej politickej sústavy s jej ľuďmi, s jej stránkou a s celým jej pri-

Leopoldov chrám v Budapešti.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

buzenstvom spolu. Najatí čarbári Haasovej a Deutschovej firmy síce veľmi do predu tisnú vyprobovaných liberálov, týchto kandidujú na ministerské stolce, takto chcejúc pozornosť kráľovu na nich vyzvať a kráľovi jakoby do uší šuškať, že len títo alebo takíto môžu nasledovať, to jest liberáli, židovskí priateli. Ale my nemyslíme, že by sa podarilo ešte raz zmýliť kráľa skrze podobný fortiel židovských novin už toľkokrát zmýleného. Nie, kráľ sa nemôže uspokojiť len s premenou osôb, jemu treba premena sústavy. Lebo, jestliže sústava ostane, vtedy premena osôb nemá smyslu. Úpadok Wekerleho a jeho kamarátov len vtedy má cieľ, keď s nimi i sústava sa zanorí. Veď keď by sústava ostala, keď by vládu i na ďalej liberáli mohli zachvátiť, vtedy celá vládna kríza bola by len komediou, lebo konečne v podstate to nerobí rozdielu, že či nás Alexander Wekerle alebo Desider Bánffy na kríž pribije?

Ale jako že sa to mohlo stať s touto slávnou vládou, že padla? Nuž len tak, že toľko pravdy hovorila krajine, že konečne v tej mnohej pravde sa zadusila. Bez prestania opakovala, že tie neznabožské zákony národ jednoducho si žiada, ba že požaduje, záujem a jednota národa že ich rozkazuje, že sú ony politickou potrebou, že ešte ani sbor biskupov ani koruna neni sú proti nim, čo viac, že verejnoprávny základ proti krajným ľavičiakom že len takto možno zachovať.

Bohužiaľ, že tieto luhárstva skoro byly uverené, ponevác potvrdenie návrhov sa stalo; ale len včul vidia, čo sme toľkoráz ohlašovali, že náboženský pokoj je pobúrený a také zmätky, také nesvornosti počínajú vznikáť, jakých už dávno nebolo.

Ponevác týchto bezbožných a neznabožských zákonov nikomu netreba, v doneseniu týchže ani protestanti nevideli ani nepovažovali uspokojenie svojich právnych nárokov.

Bože môj! koľko drahého času, koľké množstvo peňazí premárnili za minulé dva roky, pokým vysílili tieto zlostné návrhy! A i konečne boli prinútení politický konkurs oznámiť, kľuč opatrovníkovi celého imania oddať.

Tejto vlády čert bol babicom, čert bol jej dojkou, čert bol jej pomocníkom a uprimným priateľom a včul objímúc k srdcu čert ju so sebou nesie. Tak jej treba, načo sa spojila s čertom, načo uzavrela s ním tak veľké kamarátstvo.

Úfame, že s úpadkom vlády, ktorá sa slobodomyselnou luhavo vyhlasovala, doba luhárství, a i mámení uplinula, započala sa 1875, jej zakladateľom bol Koloman Tisza a skončila sa 1894, keď padla vláda Wekerlova a Szilágyiho.

Dajže Bože, aby táto smutná doba nikdy viacej naspák sa nevrátila, jej ústava a jej ľudia aby nikdy viacej neprišli na vrch. Nečo lepšieho ani mojej vlasti, ani môjmu národu, ani tebe prívetivý čitateľu na počiatku tohoto nového roku ani ti nemôžem želať, to ti však z celého srdca želám.

Dr. Aleš Bakonyi,
pravoátr.

POLITICKE CHYRY.

Nasledovania hodný príklad. Z pínkavölgyského dekanátskeho okresu nám pišu:

Kňazi pínkavölgyského okresu v szombathelyskej diecezi 4-ho decembra tohoto roku na korune vydržavanej v Nemeckom-Levi uzavreli nasledovne!

Koruna rozhodla, že okresni kňazi, aby katolícka ľudová stránka mohli rozširovať, všemožno vykonajú, a na tom budú, aby jednotlivcov pre stránku popredku získali, ktorí potom ďalej budú pracovať a údy shánať.

Aby horespomenutý cieľ čím ľahšie bol dosiahnutý, spolu uzavreli i to, že okresné kňazstvo redaktora „Magyar Néplapu“ na život to súcích novin Mikulaša Lepsényiho bude podporovať, aby podobné noviny v nemeckej reči vydával, že jedon každý z nich 10 zlatovú účasťinu podpíše.

Z tohoto podpisu 110 zl. alebo keď i ten nedošly úd sa pripojí 110 zlatých sa síde.

Kríza. Kráľ podľa dosavadných poriadkov 28-ho tohoto mesiaca príde do Budapešte. Smutno je to, že v posledné časy, kedykoľvek príde medzi nás, vždy ho očakáva celý rad takých nie najpríjemnejších záležitostí, ktoré sa majú odbaviť. Túto klesú, sa za slobodomyselnú posmievajú vládnu stránku musí vždy podroťovať, ju popravovať. Lež včul už raz sotva že tak neurobí kráľ s tou vládnu stránkou ako robievajú ženy pospolitého ľupu s puknutými hrncami, hodia o zem a za nimi vykriknú »id v čerty!«

Tá okoličnosť, že i vodcovia oprotivnej stránky dostali pozvanie ku Jeho Veličenstvu, slúži nám na uspokojenie a poistenie toho, že včul sa rozrieši tá otázka náležite a Jeho Veličenstvo, tak sa zdá, je odhodlaný, že krajinu svoju viacej nenechá v privatnom panstve dvoch rodín totiž Tiszovej a Andrassovej, ktoré skoro ju už za svoju vlastnosť pokladaly. Z radu pozvaných i to vidno, že tenže Wekerle už neodvisle bez rady a návodu Tiszovho a Szilágyovho poskiadal, inač by takto nevyzeral ten soznam mien.

Lež ním, koho vidia, to jest lepšie rečeno, čo a koho nevidia moje oči medzi povolanými ku kráľovi? Tú chýrnu 48 ročnú vládnu stránku, Eötvöšovcov, Jušthovcov, ktorí opravdu pomáhali pánu Wekerlému piecť na tú civilnú svatbu tie koláče. To je čierna ohavná nevdaka od Wekerleho takto naraz opustiť svojich 48 ročných pajtašov, ktorí ho do podporovali až do buchnutia.

Nuž čo že to včul už bude, pýtajú sa zvedaví. Najmúdrejšie by bolo Julu Szaparyho naspák usadiť na stolec hlavného ministra, odkiaľ ho podvod a úklady odohnaly. Szapary by vzal ku sebe Apponyiho a utvorili by vládu Szapáry—Apponyovu. Potom vetrom pustí celý snem, vypísať nové voľby a pri nových voľbách celú včul vládnu stránku

vynechať, z nich ani jedného, ani jedného jediného nepustiť dnu, nech potom gšeftujú, fortiele robia a kauklujú von zo snemovne. Hneď by vysvitlo, že z vlastnej ich sily, z vlastnej ich počestnosti, k čomu dovedú. Medzi prvé povinnosti novej snemovne by patrilo, hneď sňať z denného poriadku cirkevno-politické zákony a naspák uviesť náboženský pokoj. Potom ale zaujímavosť národa na vnútorné opravdu potrebné reformy namieriť, lebo nie rozniecovanie náboženskej nenávisťi, lež väčšia a svedomitejšia starosť, lepšie vladárenie, — to treba ľudu, to chce i tá »ľudová stránka«. Nech je koniec kaukliarskej, pustej, a krajinu a ľud omámujúcej politiky, ktorá nasleduje falošné heslá. — Dolu a preč s mámitelmi ľudu.

Voľba v Levoči. Ako naším novinám z tohoto okresu píšú, v záujme Oskára Prihradného, kandidáta to vládnej stránky, ktorá náboženstvo a cirkev všemožne prenasleduje, štatni úradníci neslychané namáhania vykonávajú. Úradníci až do toho najposlednejšieho pisarika, všetci sú v pohybe. Sem a tam chodia, napájajú, krmia, luhajú, strašia, vábajú, a vyhrážajú sa. Jedným slovom nelakajú sa chopiť ani toho najhoršieho prostriedku kortešáckeho. Zelenyáka, kandidáta to ľudovej stránky viacej sa boja nežli ohňa. Veľmi sa miešajú do kortešacie i židáci, u ktorých je dávnym vabivým prostriedkom *pálenka*. Včul na raz stali sa štedrými a jeden dva gľy ani ten najväčší skúpaň medzi nimi nelutuje dať. Lež toto spiknutie sa liberálov, neznažských ľudožráčov a krvolačných židov najlepšie dokazuje, že sa tu chystá jakési huncutstvo proti ľudu. My napomínáme, ba i prosíme ľud, aby sa nedal zväbiť od nikoho. Keď ho strašia, aby sa nelakal; keď sa mu vyhrážajú, aby sa nebál; keď ho chcú nútiť, aby sa oproti postavil. Keď by slobodomyselní ničomníci podľa svojej obyčaje ozbrojenou silou ho chceli prinútiť, aby hlasoval proti svojmu presvedčeniu, ani vtedy sa nech nelaká a ani na vlas nech nepopustí. Lebo volebné právo, je *slobodné právo ľudu*. Kto by ľud tohoto práva, či nútením, či strašením, či vábením, či podplácaním, či násilou, či vyhrázaním sa chcel zbaviť, ten je nepoctivý podliak, ktorému treba na verejnom mieste do oči napluť, keď by hneď i nadžupan bol. Neboj sa tedy ľudu! ani richtára, ani notára, ani pisára, ani služného, ani pod a nadžupana, ale postav sa slobodne pod zástavu tvojho kandidáta pána *Zelenyáka*. Židáci a úradníci budú sice zúriť, to si myslíme, nelakajú sa ani tých najpodlejších komisností, avšak nech len zúria; ty nedbaj o to; ale vydrž s česťou popri pánu *Zelenyákovi*. Tento je tvoj kandidát, to je kandidát ľudovej stránky, tedy ho neopust, keď by ti i kožu párali z chrbta, alebo keď by ti i pol sveta sľubovali. Voľbu na 2-ho januára vyznačili. Vtedy ako jeden nech tak stojí celý okres pri pánu *Zelenyákovi*. Taký Judáš ale nech sa nikde nenachádza, ani v jednej obci, ktorý by zástavu Prihradného kandidáta to vládnej stránky, ktorá sviatosti šliape, vystrčil na svoj dom, alebo jeho pero by si za klobúk položil. Keď by snáď i ty sam, ktorý tieto riadky čítaš, alebo ich očuvas, si bol vystrčil jeho zástavu, hneď, ešte v tomto okamžení, sním tú zástavu, ztrhni z tvojho klobúka to pero a zašliap ho do blata, lebo tam ono patri! Potom oduševnene zakrič: *Abciúg Prihradný! Nech žije ľudová stránka! Nech žije kandidát ľudovej stránky, Ján Zelenyák!*

Nezúfajme lež dúfajme a berme sa pod zástavu sv. Kríža!

Sväté náboženstvo naše, dejiny sveta i Cirkve, ba i každodenná zkušenosť nás učí, že slepou náhodou sa zhola nič nestáva na svete; čokoľvek sa stáva, to sa jedine múdrou riadením, alebo dovolením prozredateľnosti božskej deje, bez ktorej vedomia ani vlas s hlavy našej nepadne.

Keď tak, tedy i deň 10. decembra r. 1894., z dopuštenia božieho sme dožili, od ktorého dňa sa započína nové ukrižovanie Cirkve sv. vo vlasti našej. Ako ukrižovanie nebeskej pravdy P. Ježiša stalo sa za panovania rímskych námestníkov Piláta a Herodesa: tak ukrižovanie nevesty jeho Cirkve kat. v krajine Marianskej my i potomci naši pripočítovať budú smutnému panovaniu Wekerla a Szilágyiho a jejích prívržencov. V deň tento, ktorý bude zapísaný krvavými písmenami do dejín človečenstva; nastúpili sme trnovu cestu, ktorá nas sa vedie na Golgathu . . . Boh láskavý otcovským prútom nás šlahá, lebo sme ako ztratené ovce poblúdili z ciest pravých. Dlho on volal na nás, ako kedysi na ľud israelský — lež či sme ho počuli? Zanechali sme ho a postúpili sme po bohoch cudzých. Darma kričal: „synov som odchoval a vyvýšil a oni pohrdli so mnou. Pozná vôl vladára svôjho a osol jasle pána: Israel ale mňa Boha nepozná a ľud môj ma neporozumie.“ Ťažko navštívení v povedomí svojej hriechnej netečnosti, pred Tebou o Bože! v prach zeme padáme; ľúbame trestajúcu pravicu a pokorení tým dôvernejšie s Jóbom voláme: „Pane Keď bys nás i zabil v Tebe dúfať neprestaneme!“ V detinskej dôvere zklamaní, už si viac nebudeme v ľudoch zakladať; s úpenlivými prosbami, ktoré i mrtvé skaly boly by pohly, od apoštolského trónu nevyslyšano odohnatí, na brehu rozbureného mora slobody náboženskej stojíme, ako tí, ktorí stroskotanie lodi utopili; stojíme a zrak náš upierame k nebesám, krčovito voláme: „Pane ratuj nás, bo hynieme!“ „Ustávame v nariekaní svojom, každú noc zmývame posteľ a lôžko svoje so slzami smáčame. . .“ (Zalm 6. 7.) Otče nebeský — jedinný ochranca náš — nedaj nám zahynúť!

Poteš nás! Keby sme viery nemali, nad toľkou potupou, nad tak divým revom lútých nepriateľov, ktorým je. Kristus ukrižovaný i včul pohoršením a učenie jeho bláznovstvom, — nútno by nám bolo vykriknúť: Bodaj by prvé mrtvolky tých mučedníkov, ktorí za práva Cirkve sv. čo obety padnú, otravili vrahov našich. . !

Lež nie tak! Sme kresťania, zúfať nám neslobodno! Boh nech je naším tešiteľom; jemu pomstva prináleží, on odplatí. Pravda je, že je už hrob pre nás vykopaný, už hrobári i rýla a motyky berú; jedni sa už i ku karu chystajú, — lež úfajme, že hrob ten po junácky preskočíme a sami vrahovia naši padnú doň. Svornosť a smelosť kresťanská nám je len potrebná, touto i brány horúceho pekla preboríme; deň 10. decembra stať sa musí raňnou hviezdou, ktorá čierňavand nočným hlbokého spánku, hriešneho lenošenia záhubu veštíť bude. Ubití sme, lež nezronení! Našich utlačiteľov húfy sa už po predku trasú pri pomyslení na to, že ty, Ludu môj millionový k povedomiu svôjmu prichádzaš, že si začínáš lepšie vážiť poklad tvôj najdrahší: sv. náboženstvo.

Povzdvihnime teda len hlas svôj k proteštu a zmôže sa on rýchlo v rachot hromu ktorý i kosťami huronských krikľúnov slobodomyselných — zajačokožových výfázov zatrasie, ktorí rykom svojím dávajú smer v politike, robia všeobecnú mienku, zatinajú päsťami proti vodcom kresťanstva, keď títo práva Cirkve zastávajú. Títo politickí bežari potrebujú seknutie žíl a stočenie jejích presmradutej krve!

Oh bárky si poznal milený národe kresťanský vodcov tvojich, ktorí s tebou trpia! veď s tebou, ako s biednou syrotou každý vývrhel po macoský zachádza; veď stojíš ošklbaný, opustený, ako ten ovocný strom pri ceste! V nádejách zklamany nauč sa už raz silnejšiu dôveru skladať v duchovných a svetských vodcov tvojich. Keď s tymato budeš bojovať, zvíťaziš, veď len cez jejích prebodnuté prsia dostane sa nepriateľ ku tebe; len cez jejích mrtvoly dostane sa drab do svätiny sv. náboženstva. S týmto spojením, nemusíš sa obávať strašnej búrky ktorou nám hrozia, veď stojíme na skale ktorej, dľa slov vierovyznávača a hrdiného bojovníka J. Molnára, opáta komarnanského, temäno špinavé vlny potupy, len na čistejšie zmyju.

Nech len zúri besné more, búrka nech víri, lodička Kristova neutonie nikdy. Vyhnanstvo, prenasledovanie, putá, reťaze: to všetko ľahké bremäno, sladké jarmo pre bojovníka tábora P. Ježiša. Ztrata majetku tiež nás neviaže; veď nepriniesli sme nič na svet, a nič z neho nevezneme so sebou! Ani smäd, ani hlad, ani ukrutnosť tyranov nás neodlúči od zástavy sv. Kríža.

Sláva buď Bohu! pričinením kresťanských hl. vodcov: gr. A. Zichy a M. Eszterházy, prebudené je katolíctvo z hnilého odpočinku; prelomily sa už prvé lady odporu.

Katolíctvo a vôbec kresťanstvo je už prebudené; zo všetkých strán sa od razu

brieždi. Ačkoľvek šakaly vyjú, sovy húkaju, kuvici kuvikujú, žaby v barinách kráču — snažiac sa veštíť polnoc no na darmo, už nás neuspia, bo čo chvyľka zazrieme zlaté slnko a oni zmiznú. Noc pominula — deň nastal; hor sa k práci! Ruku do ruky, pleco k plecu! Veď jedná sa tu o česť sv. Matky Cirkve, ktorá nás vychovala a ktorej práva nepriatelia naši nohými šliapu. Orhaju sa na zámok Sion kresťanský; moc jej šliapu nohými, učenie jej o sv. sviatosťach podrobujú vrtkavým svetským úvahám a činia ju predmetom všeobecného posmechu. Tá ktorá dávala kniežatom zemským sv. koruny a berly, je potupená. Márno ukazuje ona na korunu svoju, žezlo a šarlat, oni ozdoby tý rukou svätokrádežnou trhajú a na miesto koruny vtlačajú jej na sv. čelo venec trňový, do rúk jej vnucuju krehkú trstinu a ňa nu vešajú roztrhaný žobracky franfor, práve tak, ako besní židia na telo ubičovaného P. Ježiša kládli rozdriapaný kepeň vojenský. Z tej, ktorú králi a cisári na dôkaz povdačnosti obsypali právami a slobodami, chcú včul učiniť hladom umierajúcu slúžku: Ágar! Lež Pán Ježiš nedá dlho posmech tropiť z Nevesty svojej. Slová prorocké zvečnelého sv. Otca Piusa VII, ktoré bedákajú i Napoleon — Veľký nad rumami svojej moci neraz opakoval reknúc: „Dobre ten starčok, sv. Otec hovoril, že ten starý Boh ešte žije; veru žije!“ — i za našich časov sa plnia.

Boh tresce kráľov i cisárov, že dopušťajú nové ukrižovanie Spasiteľa a so spokojnou myslou volajú zo zlatých trónov: „Nevinní sme krve tohoto spravodlivého.“

Oh neopuštme aspoň my — drahú Matku našu. Pán Ježiš povedal, že kto ho vyzná pred ľuďmi, i On ho vyzná pred Otcom svojim. Boh-Otec sa nehaňbil za to že nás stvoril, Boh-Syn sa nehaňbil že nás vykúpil, Duch-Svätý sa nchaňbil že nás pri krste sv. posvätil; a my by sme sa mali haňbiť za učenie a pravdy nebeské. Nepriateľov uponižiť biedu a prenasledovanie trpeť sme povinní, keď to Kristus od nás žiada. Musíme sa stať vernými israelitmi, ktorí, keď znovu zo zrúcanín chrám stavali v jednej ruke držali meč; ktorým nepriateľa odháňali, s druhou ale stavali silné múri. Musíme sa už raz naučiť k čomu nám stvoril P. Boh nohy, ruky oči a uši! Nohami nás obdaril nie snád preto, aby sme vždy len vyhýbali neprijemnosťam, aby sme sa od krikľúnov nedali odstrašiť a pravdu zapredať, lež preto, aby sme i rázne dupli, keď lecjaký oplan o nás sa otiera; rukami sme obdarení, aby sme s nimi nielen pre časnosť, lež i za večnosť mozoľovali; ústa nám dal P. Boh,

nielen preto, aby sme vždy len mlčali, lež i preto, aby sme sa ozvali, keď nám špinia vieru a narušujú pokoj svedomia nášho. Svobodomyseľníci, židovskí žurnalisti môžu kydať na nás hanu, môžu uplúvať Cirkev svätú, lež dietky jej majú byť nemé, ako hroby! Nás odkazujú na modlitbu, z ktorej posmechy robia, a za tým čias pluky svoje nepriateľské ustrojujú, jedovaté šípy posmechu hádžu na nás. Už nám nespomôže vylučne len modlitba, musíme sa chytiť i zbrane, ktorou čestne vydobijeme našu náboženskú a osobnú slobodu. Sv. Štefan bol zázrak trpezlivosti ľudskej a predcaj mraštil pravdu fariseom a zákonníkom. Nedbal on, že škripali zubami na neho, že si zacpávali uši pred mocnými dôvodami pravdy; vyvliekli ho z mesta, kamenovali ho a on tým silnejšie im vyčítky robil volajúc: „Vy zaslepenci a neostrihaného srdca, vy sa vždy protivíte Duchu svätému; ktorého proroka by neboli prenasledovali otcovia vaší? Zavraždili tých, ktorí zvestovali príchod Spravodlivého, ktorého ste zradcami a vražditeľmi boli.“ (Skut. ap. VII. 51—53.) Od neho sa učme! Veď mi vďačne dáme to čo je kráľovo, cisarovo-cisarovi, lež chceme dať i Bohu čo je božie. Platíť chceme daň mozoľov a krve, vďačne položíme na oltár vlasti to čo je časné, lež náboženstvo sviatosti, ktoré ani králi — ani cisári, ani ministri, lež jednorodený Syn boží ustanovil, — nedáme si poškvrniť. Tí naši otcovia vlasti — česť, vynimkám — keď sa už aj nechcú starať o osladienie našich mozoľov — aspoň nech nás nerušia pokoj duševný, nech neurážajú city náboženské. Zákon civilného párenia, ktorý len násilným spôsobom kráľovské potvrdenie obdržal, protivi sa zásadám viery našej, plniť ho nemôžeme, čo nás budú v kolesách lámať, alebo na škripcoch trhať.

„Oh láskavý — drobný Ježiko náš k hvojm studeným jaslám sa tisneme mi zúbožení katolíci uhorskí, pripušť nás k tvôjmu božskému Srdcu a zohrejú sa naše skrahnuté srdcia; dodaj nám zmužilosti, aby sme čestnou zbraňou, peď zástavou sv. Križa bojujúc vydobili sme si čím skôr víťazstvo! *Emil K. Minimus*“

Prečo chudobnieme.

Podľa nauky kresťansko-katolíckej cirkve svätej, ako to z katekismusa každý zná:

„Predstavení sú k dobrému chudobných od Boha nariadení, a preto povinní sú: 1. blahobyť týchto podľa svojej sily napomáhať; 2. svoj úrad s múdrosťou a spravodlivosťou ko-

nať; 3. zlô karhať a 4. svojím kresťanským živobytím každému dobrý príklad dávať.“

Lež či sú takými naši predstavení, počnúc od minister-predseda a ministra peňažitých záležitostí Wekerleho to jest od hlavného a najvyššieho exekutora, až celkom dolu po najposlednejšieho dedinského notárskeho pomocníka?

Bohužiaľ! nie, pretože by ináč neposkytovali vyškerujúc sa núdznemu ľudu po práci a chlebe kričiacemu, obidvoma rukami kamenň; — civilné matriky, civilné manželstvo, židovskú recepciu atď., — lež na to by sa usilovali, aby ľud našej vlasti nie ustavičné bodáky žandárov a moc služných, ale domáci blahobyť zdržoval naspák od vyvandrovania; aby ho veľká núdza, bieda nehnela k spáchaniu od seba hroznejš(ch) zločinov, taž že nestačíme stavať žaláre.

Že sú takíto, to jest že sú bez všetkej kresťansko-katolíckej čnosti tí naši predstavení, toho príčinou sme jedine my kresťania katolíci, pretože podľa nášho krajinského poriadku kráľ, jestli že nemá inej vážnej príčiny, musí ministerstvo z tej stránky vymenovať, ktorá pri ablegátskych voľbách väčšinu získa a ako najväčšia stránka vychádza z boja.

*My kresťania katolíci, skoro dve tretiny tvoríme celého obyvateľstva našej vlasti, alebo, skoro dvakrát je nás toľko, ako ostatné to jest nekatolícke obyvateľstvo spolu, a navzdor toho medzi 452 ablegátmi sotvá jedon alebo dvaja statoční katolícki ľudia sa nachádzajú, pretože sme takí blázni posávať boli, ktorých len poviazať treba, že sme nad nášého jedoverca, nad súcich katolíkov viacej si vážili každého kacira prážných mravov, žida, slobodomurára, neznaboka a jeho zástavu sme vďačne podporovali; kdežto našich ľudí sme preklínali, špiniali, hanobili a všetko na ich srútenie sme porobili.

Nemôžeme sa tedy diviť, že naším predstaveným sa žiadnej kresťansko-katolíckej čnosti nedostáva a že inšie zákony sú také ako oní, ktorí ich tvoria, to jest že sú protivné duchu a nauke nášého kresťansko-katolíckeho náboženstva.

A túto polohu ešte smutnejšiu činí to, že keď by sme na miesto tejto včulajšej daň vyprasujúcej stránky, ktorá nyni panuje, z pomedzi tých po mastných kúskoch dichtiacích stránok si volili a niektorej z nich k vláde dopomôhli, náš osúd ani vtedy by sa nezmenil, ani vtedy by nebol inší než ochudobnenie.

Asíce tá slávna „slobodomyselnosť“ ktorejžto zbožňovaniá včulajšie stránky sú naplnené, ale ktorá nás malých priemyselňikov a malých hospodárov skoro už i kúska chleba olupuje, má to hrozné heslo „slobodný závod“

(konkurencia) táto zkazonosná myšlienka, čo neni nič iného, ako nemilosrdné pošlapanie slabšieho skrze silnejších, skrze kapitalistov.

Tá slávna slobodomyselnosť zbožňuje „zásadu slobodného priemyslu,“ ale i tu šudí, ponevác pod nápisom slobodného priemyslu podáva nápomocnú ruku fabrikantom, aby malých remeseľníkov utlačili, znivočili. Veď priemyslové zákony malého remeseľníka zdierajú, fabrikantom ale výhody dávajú. Akože sa už môže dobre mať včul ten na svoju vlastnú silu zanechaný, chudobný, bez peňazí, katolícky remeseľník, jestli že zachováva túto zásadu nášho náboženstva: „Samoláska je len vtedy pravá: keď naše vlastné dobro nehľadáme so škodou iných?“ Tedy on dáva každému, čo je jeho, ale jeho tie zákony v duchu „slobodného priemyslu“ utvorené vydávajú nesvedomitým.

Pokým takéto pomery budú, potiaľ my kresťania katolíci vždy budeme slabšími a navzdor všetkého nášeho namáhania nebudeme se môcť dobre mať. Už ale takéto polohy budú potiaľ porád, pokým z opilstva luhavého liberalizmu nevytrezvieme a na to sa usilovať nebudeme, aby sme si nie len tlacháčskych krikľúňov a peňazitých ablegátov volili, ale postavme už raz i muža na svojom meste. Dost nám už bolo z tých darobných sľubov. Voličia majú i seba samých si vážiť a nie zapredať svoju dušu ošemetným kaukliarom, lež majú hlasovať na statočného katolíckeho kandidáta, na statočný spôsob to jest za darmo, z vlasteneckej povinnosti, potom i páni ablegáti ináč si ich budú vážiť, ináč budú šetriť ich žiadosť, ponevác nebudú sa môcť s tým tešiť: netreba sa ľakať, keď sa i zlobí sedliak; veď sa on uspokojí, len nech dostane vína, pálenky a nech len peniaze vidí.

Jestli že len nechceme sa stať otrokmi skupáňov, nemilosrdných, podvodných, to jest židov a kacírov, nevyhnutne musíme sa ustrojiti v jednu „katolícku pospolitú stránku,“ musíme sa spojiť, ktorá by konečne už raz i obranu slabšieho na svoju zástavu napísala, to jest za svoj program si vzala utvorenie našich zákonov v kresťansko-katolíckom duchu.

Medzi zákonmi sv. Cirkve kresťansko-katolíckej sú veľmi mnohé také, ktoré, keď zachováme, zachovať však musíme, tým výhodu naším nepriateľom poskytujeme. Aby sme tedy ani k prestúpeniu zákonov nášeho svätého náboženstva neboli prinútení, ani aby židia a kacíri nás potlačili nemôhli: musíme mať nároky na mocnú ochranu zákona.

Vypočítam tu päť pádov, v ktorých zvláštne bolo by zapotreby náhle poriadok urobiť.

I.

Myslím, že všetci známe telesné skutky milosrdenstva, ktorýchžto vykonávanie je prísnou povinnosťou. 1. Lačných krmiť; 2. žížnivých napájať; 3. nahých zaodievať; 4. počestných do hospody prijímať; 5. väzňov vykupovať; 6. nemocných navštevovať; 7. mrtvých pochovávať, je také povinnosť, z pod ktorej ani jeden jediný dobrý katolík sa nemôže vytriahnuť. Trebárs je istou farchou táto povinnosť a u dobrosrdečných cez rok je i značnou obeťou, ale preto milosrdný katolík vďačne donáša tieto obety. Avšak je to veľká nepomernosť, že ľudskej spoločnosti len oná čiast túto farchu znáša, ktorú dobrí katolíci tvoria, lebo skúpi, lakomí, neveriaci a tvrdošrdcí ničím neprispievajú k ulaveniu núdzy svojích blížnych.

Pokým tedy nábožní, bez čoho sa môžu zaobísť, to na dobré ciele obracajú, za ten čas skupáni na stranu odkladajú a s úžerou úrokujejú. Alebo nábožní len žijú, oni však sa zmáhajú, bohatnú a si dobrobyt poistujú následkom ich nemilosrdenosti.

Toto pomätenie spoločenskej rovnováhy musely by spravodlivé zákony prekaziť, takým spôsobom, aby farcha podpory núdzných rovnako obťažovala plecá každého občana a z pod tejto povinnosti aby sa ani skupý ani lakomý nemôhol vydríeť. K tomuto cieľu pre takých, čo nemajú roboty a čo sú k robote neschopní: 1. štátne závdavkové pokladnice; 2. štátne ústavy prácu zprostredkujúce spojené s hospodami; 3. všôbecnú štátnu pokladnicu na pensiu a 4. štátnu pohrebnú pokladnicu, pohrebným spolkom podobnú postaviť by muselo zákonodárstvo čím skorej, to jest vykonávanie telesných skutkov milosrdenstva nemalo by ponechať osobe a horlivosti spoločnosti, lež tie úhrnkom treba by bolo štátu za povinnosť učiniť, ako ku príkladu napomáhanie nemocných už je úlohou štátu.

Áno, vykonávanie telesných skutkov milosrdenstva musíme učiniť úlohou štátu, aby povinnosť napomáhania núdzných skupáni a lakomí nemôhli zo seba ztriasť, a aby každý nesol toto bremeno, ktoré včul najviac obťažuje plecá katolíckej spoločnosti. Veď po dnešný deň pod názvom dobročinnosti opravdive zodierajú katolícku spoločnosť.

Veľmi dobre znajú kacíri, židia a slobodní murári, že čím horlivejšie vykonávame telesné skutky milosrdenstva, tým viacej slabneme, chudobnieme. Preto zakladajú na spôsob huby nesčiseľné spolky do plášťa „dobročinnosti“ a „vlastenectva“ zahálené na zdieranie katolíkov. Alebo či my kresťania katolíci neobetujeme asi i včul toľko každoročne následkom tých mno-

hých spolkov na tak zvané „dobročinné“ a „vlastenecké“ ciele, koľko naša daň urobí?

Učiniť tedy povinnosťou ustrojenej celej spoločnosti, alebo štátu za úlohu starost' o chudobných to jest o takých, ktorí nemajú práce alebo sú k práci nesúci a vtedy nie len že tým viacej môžeme obetovať na prekvetanie katolíckej tlače a pisemníctva, ako i na prekvetanie katolíckých škôl a spolkov, lež i jeden, včul veľmi rozšírený a šetrený hriech môžeme vykoreniti, totiž zahálku a bočenie od práce.

II.

Ďalej podľa rozkazu našej cirkve hospodári a prácu dávajúci povinní sú svojim robotníkom zaslúženú mzdu dať. Ba čo viac hriechom do neba volajúcim nazýva cirkev, zadržanie mzdy služebníkom alebo robotníkom.

Komu by to už včul treba bolo ešte okrem dokazovať, že každý, zákony svojho náboženstva vážne zachovávajúci kréšťan katolík nevyhnutne ochudobnie, keď nemáme zákona, ktorý i skupáňov a lakomcov prinúti, aby ich čeliadke, nádenníkom zaslúženú mzdu a slušnú výchovu dali? Veď katolícky prácu podávači svoju čeliadku dobre platiac utrácajú súběžnú schopnosť oproti tým, ktorí svojim robotníkom chatrnú mzdu platia, a na miesto slušnosti len sa o svoje vlastné zbohatnutie starajú. Týchto menej stojác dohotovený tovarný článok, lacnejšie ho môžu dať a odberateľov môžu od katolíkov odvábiť.

Zákonné najmenšie mzdy treba tedy zákonodárstvu určiť. Potom ani skupáni ani lakomí nemôžu svojej čeliadke, svojim robotníkom platiť chatrnú mzdu, ako posávaď, za času panovania tej slávnej zásady „slobodného súbehu“ to jest „slobodného vykoristnenia“. A čím väčšie budú tie zákonné najmenšie mzdy, tým účinnivejšie budú robotníci zvláštne ale kresťanskokatolícki robotníci, ktorí sú usilovní a sporiví, odporovať socialdemokratickým myšlienkám, ktorýchžto ideí víťazstvo ohľadom na kresťanov nie len služebnictvo, ale ťažké otroctvo by bolo, pod železným jarmom židovských pánov. Bez pochyby to dokazuje pokojný úbeh budapešťánskeho katolíckeho veľkého shromaždenia, ktoré potuď nebolo poistené, pokaď hodný „Magyar Állam,“ katolícky časopis židom nedal jednu frčku a ich zodpovednými neučinil za hrozby socialistov.

III.

Podľa nauky našej svätej cirkve katolíckej:

a) Zbojstvom alebo krádežou nie len opravdivý zbojník alebo zlodej hreší, lež hrešia všetci tí: ktorí 1. k tomu radu alebo pomoc

dávajú; 2. ktorí ukradený majatok kupujú, predávajú, skrývajú alebo zadržujú; 3. ktorí nalezenný alebo požičaný majatok nedajú naspák; 4. ktorí svoje dlžoby neplatia; 5. ktorí bez potreby žobru a takto opravdive chudobného o almužnú okrádajú.

b) Klamom hreší: 1. kto blížného svojho v predaji alebo v kúpe falošnou mierou, peniazmi, zlým tovarom ošudí; 2. kto za svoju prácu alebo tovarný článok priveľkú cenu určuje; 3. kto na poliach alebo na roliach chotárne kamene prekladá; 4. kto falošné uverné úpisy alebo listiny vyhotovuje, nespravodlivé pravoty vedie, sudcov alebo svedkov podpláca.

c) Užerou hreší: 1. ktorý za pôžičku zadržané úroky bere; 2. kto zbožie alebo tovary skupuje, aby ich cenu zvýšil; 3. všetci tí, ktorí núdzu alebo nevedomosť ku svojmu vlastnému zisku nadužívajú.

d) Proti siedmemu príkazu Božiemu ešte hrešia: 1. ktorí lúky, siatie alebo stromy iných pokazia; 2. ktorí dobytok iných urážajú alebo zabijajú; 3. ktorí povinnú prácu zenedbávajú; 4. ktorí skrze hru alebo mánotratnosťou svoju rodinu do biedy uvrhujú. 5. ktorí remeselníkov alebo kupcov v zlý chýr donášajú, aby ich zárobek pokazili; 6. Vôbec všetci tí ktorí bližnému svojmu akýmkoľvek nespravodlivým spôsobom škodu zapríčiňujú a konečne

e) Falošná prisaha, zvláštne pred súdom je jedným z najväčších hriechov.

Keď prehliadneme staršie zákony našej vlasti a porovnáme ich s našimi novejšími zákonmi v duchu slobodnomurárskom s Ludevítom Košúthom sa počínajúcim a porád viacej a viacej sa rozprestierajúcim dohotovenými, to zbadáme, že naše novejšie zákony sú v ostrej odpore s našimi staršími zákonmi, a všetký takéto hriechy len príliš ľavne trestajú. Už ale ľavná pokuta týchto hriechov v obrovskej miere prispieva k ochudobneniu kresťanov katolíkov.

Či snáď nebude sa nevyhnutne v majetku lepšie rozmáhať ten, ktorý v danú príležitosť nehrôzí sa krádeže, zbojstva, klamu, užernictva, krivej prisahy a t. d. nežli katolík zákony svojho náboženstva zachovávajúci, ktorý zbohatnutie týmto spôsobom vo všetkých okolnostách zavrhuje?

My tedy kresťania-katolíci energične musíme požadovať:

a) aby zlodeji, zbojníci, pokrytci, užerníci, krivoprisažníci klamári at.ď. prísno boli trestaní, ba čo viac nenapraviteľní súc vycvičení za námorských rybárov, večite boli vyobcovaní na jaderské ostrovy.

(Dokončenie nasleduje).

Nepriatelí Krista.

Napni zraky vojsko Pána,
Poznaj, kto si blaho zráňa!
Blyskni bystro zoči-voči,
Kto križ kope, k diablu bočí!
Kto ťa mece lstivo, zradno
Horúceho pekla na dno.

Húf zednárov, tábor prvý
Poklad biednych trepe, mrví.
Ducha chrámov drápe divo,
Slovo božie tne ohnivo.
Neznabožstva nôty hvízda,
Hrdo slávi antikrista.

Vrchol moci, štátna vláda
Luciferská čierna rada.
V bahno pere pravdu čistú,
Ruky, nohy vrtá Kristu.
Matku cirkev šlahá prísne,
Na ovečky kydá trýzne.

Ablegáti bez svedomia
Svätým právam krky lomia.
Kňazov tupia, vieru sáču,
Ostré v srdca meče hádžu.
A v svet revú ťa ti obri,
Katolíci že sú dobrí.

Zrutní dráči, bimbašovia
Ťa kopovci hryzú, lovia.
Zemeplazi, hrncov žráči
Ťvú na verných, čo sa páči.
Paňačacka, hladné krdle
Vresky hromov nosia v hrdle.

Krvosavci, zlostní židia
Spasiteľa nenávidia.
Kyje krešú, tvoria sily,
By ho znovu zavraždili.
A kresťanstvo by prekliatu
Bozkávalo jejích päťu.

Kalvinisti, zlosynovia
Z púhej pomsty čertu hovia.
By prsia nám nožom bodli,

Hrnú sa pred nové modly.
Hnevom vreštia: udri naňho!
Psa, papistu mor ho! raň ho!

Nestydatých sbor Judášov
Napomáha satanášov.
Čož im večnosť, čož spasenie?
Nech len vrecko prázdne nenie!
Čož tam nebo, jedon Ježiš?
Keď ho predáš, neprehrešiš.

Hľa! úhlavní nepriatelía,
Čo nám Krista zničiť velia.
Hore prsty! V svätom chráme
Pred oltárom prisaháme,
My slováci v jarmo jaťi
Rozdrúzgáme vrahom hnáty!

Dlhomir Polský.

Na matkinom hrobe.

— Vianočná poviedka. —

Bol svätovečer. V meste všade byly obloky osvetlené, lebo slnko už pred pár hodinami zapadlo, a tma obklúčila domy.

V domoch panoval čilý život. Plápolavý plameň sviec osvecoval pozlatené orechy, bohato ozdobených vianočných stromkov blažený kruh veselých detí, ktoré obdivovaly svoje dárky obklučovali ich. Tak to bolo skoro v každom dome. A kde chybaly dietky tam dorastnutí spôsobili jedon druhému radosť vzajomnými darmi. Na uliciach bolo živo, na vzdor tak tuhej zimy, že sňah vrždľal pod nohami, a ani k obstaniu nebolo. Všade bolo vidieť len veselé a radosťou sa žiariace tváre. Tak to aj bolo dobre, veď bol štedrý večer.

Von z mesta ale v jednom odlahlom dome, nie radosť lež hlboký zármutok sa uhostil. Na chudobnej lože vystretá ležala, sotvá vychladnutá mrtvola jednej od dlhých časov chorej vdovy. Ona bola matkou dvoch nedospelých sírot Juraja a Celestiny.

Jej studené ruky hľadaly dietky rozohriať lež darmo tie zostaly studené.

Za včas rána hodne pred východom slnka radosť hlahol zvonov oznamoval hlboký význam dnešného dňa. V kostoie horely nesčíselné svetlá. Húfy nábožného ľudu hrnuly sa dnu, a o krátky čas hlas veriacich smiešal sa s hlasom varhanov. Utešené nápevy vianočných piesní ďaleko znely do tmy. Po službách božích tiahol sa nával ľudí zase naspák.

»Blažené sviatky!« priali si priatelía a známi. „Čo ti doniesol Ježišek?“ pitaly sa šťastné dietky. Doma z novu osvietili vianočný stromček, a celé mesto žiarilo sa svetlom sviečok. Aj v malom domčoku pred mestom horely dve sviece po boku križa, ktorý stál pri hlave mrtvej matky, a pri nohách nemou bolastou sklúčené sedeli dve siroty Juraj a Celestina.

Z novu zavzníel zvon, lež to bol umieráčok, ktorý oznamoval zosnutie jednej nábožnej kresťanky. O niekoľko dní vyniesli muži v černom obleku tú dobrú matku a spustili ju do chladnej zeme. Obidve

dietky nasledovali ju nesúc hlbokú bolesť v srdci. Kľakli si na hrob, a o chvíľu na vždy rozlúčila ich vrstva zeme od milovaného tela drahej matky. — Nešťastia sirôt chytré sa rozneslo po celom meste. Jedna bohatá, vznešená bezdetná rodina prijala Celestínu za dcéru, syn musel v dialke vyhľadávať krov, ktorý jeho rodné miesto mu poskytnúť nemohlo. Prv ale než odišiel rozdelili dietky malý pozostatok matkin.

Dcére pripadlo domáce naradie, syn zobral málocenných vecí. Sobášny prsten matkin navliekol si na prst. Po tom sa srdečne rozlúčili. Juraj šiel do šiereho sveta. Malíčkové mohovitosti chytré strovil, nepozostal mu len sobášny prsten matkin. Ešte nenašiel žiadne miesto, a zima sa ešte nepominula.

Tu jednú dlhou cestou celý zunovaný sedel na kraji lesa a spočíval na jednom pni. S úzkostou pozoroval západ slnka, nevediac kde by v noci hlavu svojou sklonil. Cítil sa byť celkom opusteným vo svete, pod holým nebom hladu a zime vystaveným.

Plakal. Naraz z pomedzi stromov pristúpila k nemu jedna víla. Dotkla sa ho a takto k nemu pravila: »Mladíku neplač, požehnanie matkino spočíva na tebe, nejsi opusteným. Na prste tvojom rosiš poklad. Vezď že taký prsteň ktorý jedna manželka poctive nosila, má tú moc, že budúcu majiteľovi, jestli je jej pokrevným zvláštne šťastie a požehnanie prináša. Ty ale idz smerom ku západu slnka, pred nocou doraziš do jedného mesta. Dopytuj sa tam po maliarovi Hildebrandovi. On ťa s radosťou prijme. Buď statočný a usilovný. Požehnanie matkino sprovádzá ťa.«

S týmito slovami prv než Juraj z úžasnutia ku sebe prišiel víla sa ztrafila.

Vstal a prv než noc sa priblížila prišiel do mesta. Maliar, ako mu bolo prisľúbeno, s radosťou ho prijal. Juraj bol usilovný, tým nie raz spôsobil radosť svojmu majstrovi. Keď bol samotný myslel na svoju milú sestričku, ktorá mohla byť práve v tom veku ako dcéra Hildebranda Kunegunda. Jak mu bolo teskné po hrobe drahej matky! V duchu vždy si predstavoval ako by sa Celestína na hrobe matky modlila, vždy vznášal sa mu len obraz pred očami. Konečne pravil k maliarovi: »Majstre dajte mi plátno, farby a štetec, chcem jeden obraz namalovať.«

Majster mu povolil. O niekoľko mesiacov obraz bol hotový; predstavoval Celestínu modliacu sa nad hrobom matky. Hlboký smútok, horúca túžba a panenská nevinnosť javila sa na krásnej tvári Celestíny. V obraz ten zložil Juraj všetku obrazotvornosť svojej túžby a smútku. S obľubou patrila Hildebrand dielo svojho žiaka a pravil: »Podivuhodný obraz, ty budeš jedným chýrečným mužom«. Obraz bol vystavený. Všade hovorili o mladom umelcovi a o jeho majstrovskom diele. Jedon mladý bohatý šľachtic, z ďalekej zeme ktorému sa tvár dievčiny náramne zapáčila kúpil maľovku tú za vysokú cenu. Juraj stal sa v krátkom čase bohatým a chýrečným mužom. Keď majster Hildebrand ťažko onemocnel pristúpil k nemu Juraj a prosil si Kunegundu za manželku, a prv než majster oči na veky zatvoril, vložil ruku dcéry do ruky svojho statočného žiaka, blažený spokojný usmev pohrával po jeho ľahoch — po tom usnul v Pánu. — Po časi cítil Juraj veľkú túžbu po domove, žiadal si z novu uzreť svoju milú sestričku. Kunegunda včul už jeho manželka ho sprovádzala. Keď ale tam dorazili, nikto im nevedel udať, kde sa Celestína zdržuje. Povedali mu: »že pred rokmi vzdialila sa so svojimi pestúnmi na juh.« Vtedy ponevač vianoce sa blížily, umienil si

Juraj že za čas ešte tam zostane, a dočká výročný deň smrti matky. Hrob dal pekne okrašiť. Keď sa svatovečer blížil pobrali sa Juraj a Kunigunda na cintorin. A keď istý čas v Zbožnej rozpomienke na pamiatku dobrej matky stravili, blížil sa ku ním druhý pár. Juraj sa podivil, že ani slova prerieť nemohol, keď v panej poznal svoju sestru Celestínu. Pláčúc padli si v sladké objatia. V cudzom pánovi ale poznal mladý maliar bohatého šľachtica, čo mu odkúpil prvé umelecké jeho dielo. Tento v dialke naučil sa poznať Celestínu, bohatú dedičku jej pestúnov a najšol v nej vzor svojho umeleckého pokladu a svoj ideál.

V meste byly obloky zas osvietené, a vianočné stromky skvely vo svojom lesku. Bola utiereň. Po utierni prúdil sa huf nábožných z kostola. V kostole dlely štiri osoby na vďakuvzdavani. Boli to ti štiria šťastliví ktorí predošlého večera shľadali sa — na hrobe matkinom.

Skaličan.

CHÝRNIK

— **Hrob Alexandra Veľkého.** V Egypte včul zas prosia o dovolenie, aby kryptu pod Danieľovou mešitou mohli otvoriť, domnievajú sa, že je tam hrob Alexandra Veľkého. Alexander Veľký, ako známo zomrel v Babylone a jeho mrtvolu podľa jeho poslednej vôle, vloživše do zlatej truhly vezli do Alexandrie. Zlatú truhlu neskôršie roztopili a miesto nej dali sklenú truhlu v ktorej i viacej rímskych vodcov videlo tvár svetového podmaniteľa. Potom naraz zmizla tá truhla, ale ostal chýr, že mrtvolu pochovali a dôkladne poznačili to miesto, že kde. Neskôr vystavili tam jednu mešitu, tak zvanú Danieľovu. Pri kopačkách, ktoré sa viackrát tu vykonávaly, robotníci, ako sa hovorí jedným dlhým chodom prišli do jednej prestrannej siene kde na jednom umrlčom lešení videli truhlu Alexandra Veľkého. Skumári starobylosti viac ráz usilovali sa vojsť do krypty, ale obozretní strážni to zbadali a vždy im v tom prekazili. Mešita Danieľova totiž patrí medzi najväčšie svätiny Alexandrie. Predstavený mešity konečne aby sa zbavil nepríležitosti, pred niekoľko rokmi dal vchod do krypty zamurovať. Včul niekoľko zpytateľov starožitnosti zamýšľa obrátiť sa na egyptského vicekráľa, aby im dovolil preskumať tú kryptu.

— **Nešťastie na nižšom Dunaji.** Nedaleko od Verciorovej — ako sa z Bukareštu píše — stalo sa hrozné nešťastie. Parná lod menom *Anna* z neznámej posávať príčiny, prv než by len bolo možno myslieť jej prísť na pomoc, sa ponorila. *Všetko mužstvo spolu i s kapitánom vo vlnách hrob našlo.*

— **Zavraždený zlodej.** Ján Borbély roľník z Ráckevy ukradol z pohostnice na železničnej stanici v Lacháze batožie Ondreja Husára a Adolfa Kohna posluhujúcich na železnici. Uškodení bežali za ním a palicou a železnou lopatou ho tak namlátali, že ten nešťastlivý človek mŕtvý padol na zem. Súd pešťanského vidieku pojednával o tejto záležitosti. Husára zastával Géza Füzessey, Kohna ale dr. Adalbert Steiner. Husára odsúdili na tri roky, Kohna ale na jeden rok do žalára.

— **Zbojstvo v jednom zámku.** Z Brusseľu sa oznamuje, že traja zbojníci v larvách vlomili sa do zámku Mendiende a zavraždili jeho majiteľa, Kamina a jeho dcéru Štefaniu. Zámok vyrabovali. Zbojníkov už chytili.

— **V levočskom okrese** — jako píšu naším novinám — neslýchané násilenstva páchajú každodenne pre kandidáta vládnej stránky. Podľa „Magyar Államu“ školní dozorca dôverným listom oslovil učiteľov, aby miesto vykonávania povinnosti stali sa kortešmi popri kráľovskom notárovi a aby sa usilovali i voličov získať, alebo aspoň na to ich mať, aby nevotizovali. „Budapesti hírlap“ ale píše i to, že direktor na vyšom gymnáziume v Levoči *Halász* chodí radom ku rodičom svojích žiakov a vabi ich pod zástavu Prihradneho. Navštívil tento direktor, ktorý patrí do špiritusa, i pekára *Gritsa*, na ktoréhožto dome visela zástava *Jána Zelenyáka* a s tou naničhodnou hrozbou, že jestli zástavu *Zelenyákovu* nesníme, viacej nebude u neho kupovať chlieb pre ústav, nahovoril ho, aby snal zástavu. — Jestli že je to pravda, toho direktora treba by bolo hneď zahnať do čerta, lebo kto iným prekáža vo vlasteneckých povinnostiach, ten je nepočestný naničhodník, podľejší nežli ten, ktorý druhým vaček odrežuje, ponevác v občanských právach o mnoho drahocennejšie dobrá im ukráda, ako zlodej, keď nám vačky vyprazdňuje. Takíto mali by miesto v žalári, nie ale na čele ústavov. — Lud prosíme — že čím väčšie je násilie, ktoré jeho kandidáta chce pošliapať, tým lepšie nech pri ňom drží a nech sa nedá pomýliť; keď by mu všetky poklady sveta sľubovali, alebo mu de-rešom hrozili. *Nech žije Ján Zelenyák!*

• — **Veľký víchor v Anglicku.** Ako z Londínu sa telegrafuje 22-ho decembra v Anglicku bol hrozný víchor. Podľa chýrov, ktoré došli z vidieka 12 ľudí zahynulo a viacej bolo poraneno. Poštové lode sa opozdily. V Bradforde 3 vozy víchor prevrátil. I na mori staly sa galiby. Pri Halyteade jedon koráb sa ponoril. Toho sa obávajú, že mužstvo — 16 ľudí — sa zatopilo.

— **Vyzdvihnutý ministerský tajomník.** Ladislav Petkó, ktorého z úradu vyzdvihli 22-ho decembra zmizol zo svojho bydla. Keď rano čítal v novinách, že je z úradu vyzdvihnutý, obladol; potom bez toho, že by sa bol rozlúčil so svojou rodinou odišol z domu a viacej sa nenavrátil. Ponevác pred svojimi známymi sa vyjadril, že jestli sa nebude môcť od podozrenia očistiť, že sa zmárni, rozchýrilo sa, že sa zavraždil. Avšak o mnoho pravde podobnejšie je, že utiekol. Nezadlho sa dozvedia, koľko zpreneveril. Policia všade hľadá Petku. Niektorí hovoria, že cez Hamburg utiekol do Ameriky a že asi 30000 zlatých zpreneveril. Petkó strovil tie peniaze v spoločnosti jednej po hlavnom meste známej krásnej ženskej.

— **Samovražda jedneho dezentora.** Grčko, vojak to 32 pechového pluku, utiekol od pluku na Novú Pešť ku svojej milenke. Už jedon týždeň bol preč, keď onehdy sa odhodlal, že učiní koniec svojmu životu. Dezentor vzal do seba arzenikum, ačkoľvek ho hneď odvezli do špitáľa, predsa nemôhli mu už pomôcť, o niekoľko dní umrel.

Rozsilanie novín na pošte. Častokrát už bola žaloba, že premnohé výtisky novín neprišli do rúk

predplatiteľov, zvláštne vtedy to nápadne sa stáva, keď vydavateľstvo nejakú prílohu k novinám dokladá. Minister kupectva včul vydal prisný rozkaz k všetkým poštovým úradom, aby na noviny dávaly väčší pozor. V rozkaze hovorí minister, že keď by sa dokázalo, že niekto len tak povrchno zachádza s novinami, alebo tiež otvorí, aby ich čítal, toho peňazite budú pokutovať. Jestli by sa ale to dokázalo, že niekto noviny zadržuje a niekto z počtárov si podrží, aby takého fahali na otázku a podľa okolnosti aby ho i zo služby prepustili.

— **Dvacaťkrajcarové strieborné a štyri krajcarové medené kúsky peňazí.** Ct. čitateľov upozorňujeme, že tie peniaze strieborné, ktoré platia 20 krajcarov, a tie medené ktoré platia štyri krajcáre, idú len do 1-ho januára 1895 roku, aby ich tedy za včasu vydali; lebo potom len v daňových a iných kráľovských kassách sa budú prijímať až do 31-ho decembra 1895.

— **Odsúdenie Dreyfussa.** Alfréd Dreyfuss kapitán vo vojenskom ministerstve v Paríži vo Francúzsku, ktorý iste cudzozemskej mocnosti za peniaze zradil a predal rozličné listiny a plány na obranu Francúzska sa vzťahujúce odsúdený je do vyhnanstva, až do smrti. Dreyfussa povezu na ostrov Re, tu dotiaľ zostane, pokým nepojde parná loď do Novej Kaledonie, ostrovu to v austrálskom mori, kde ho do zámku na polostrove Dukos zavrú, nenútia ho k žiadnej práci žena a deti môžu ísť za ním. Jestli sa za päť rokov dobre bude držať, vtedy môže byť slobodným osadníkom, môže si nadobudnúť i pozemky, ale Novú-Kaledoniú nesmie nikdy opustiť. Pilne dávajú naňho pozor, aby sa nezavraždil. Dreyfussa, ktorý appelloval, prv než ortel sa vykoná, zbavía officierskej hodnosti a sice verejne na niektorom námestí v Paríži pred shromáždým vojskom všelikého druhu. Keď sa húfy už shromaždia, veliteľ pristúpi k osúdenému reknúc: „Vy ste neni hoden nosiť meč. V mene zákona vás zbavujeme vašej hodnosti.“ Potom ztrhajú mu z kabáta gombiky, meč mu zlomia na dvoje a oddajú väzňa žandárom. Dreyfuss je žid, jeho strýc je rabbinom v Paríži. Zaslpení francúzi nijako nechcejú uznať, že u nich pomery nikdy sa na lepšie neobrátia, pokým náboženstvo budú prenasledovať. Vôbec po celom Francúzsku vraždy, klamstva, drancovania, a škandále svetochýrne sú na dennom poriadku, tak sa zdá, ako by celé francúzske spoločenstvo sa rozpadnúť chcelo, lebo deň čo deň hlbšie klesá. Ejhľa takéto sú mravy bez Boha. Nikde na svete neznabožstvo tak bez očivo sa neohlašuje ako práve po celom Francúzsku, hlavne ale v Paríži, v tomto včulajšom Babylone; odtiaľ pošlo i civilné manželstvo; nikde tak slobodni murári napanujú ako práve v Paríži; tam už ani netajú svoje potajomné úmysle. Naší slobodni murári ešte neopovážia sa verejne vystúpiť so svojimi zámyslami, ale tie isté ciele chcú dosiahnuť, ako francúzski slobodnomurári, lebo slobodni murári všade sú spojení medzi sebou, a od najvyššej rady slobodnomurárskej v Paríži dostávajú rozkaze, na čo sa majú usilovať, a čo majú dosiahnuť.

— **Neni mandátuma.** Už od mesiacov noviny vypisujú, kedy a ako sa dostane Františ Kossúth do snemovne. Hovorí sa, že tento alebo onen otec vlasti sa zrekne svojho mandatuma pre Františa Kossútha. Naraz pomínula sa tá náchylnosť a starý Alexander Fornszek, o ktorom hovorili tiež, že zaťakuje k voli Kossúthovi, sam ostal, o ktoréhožto ochotnosti ešte sa mohlo písať, lež onehdy i Fornszek naskrz sa vyjadril, že sa on mandatuma nezrekne k voli Františovi Kossúth.

— **Hrdinský skutok jednej paničky.** Z kaštiela Valenta Fernbacha veľkého to statkára pri Topoli v Báčke v jeden večer minulé dni všetka čeliadka išla sa zabávať do domu tamejšieho kováča, a dcéra statkára Alžbeta Fernbach sama ostala doma. Zbojníci, tak sa zdá striehli na túto príležitosť a chceli ju použiť na opovážlivé zbojstvo. Traja zo zbojníkov obstali kaštieľ, štvrtý vošol a už chcel otvoriť izbu, keď psi v nutri zbadali cudzieho a započali štekať. Alžbeta Fernbach vypustila psov, ale zbadala, že klučku, ktosi von ťahá, rýchlo zamkla dvere. Zbojník nechcel vylomiť dvere, aby buchot neurobil, započal prosíť, aby ho dnu pustila, že jej čosi chce povedať. Ti zbojníci vonku hodili psom masa a psi umkli. Keď smelé dievča videlo, že sluhovci nič nezbadali, chytila zbraň a oknom vystrelila. Na výstrel, hneď sa sbehla čeliadka a započala prenasledovať zbojníkov, ktorí poskakali na voze a utekli. Žandári hľadajú všade tých zbojníkov. — Toľko už sa dozvedeli, že prišli od Bajše a že ta utkali. Nedávno z Vacova prišiel jeden zbojník na Bajšu, ktorý bol sedel pre zbojstvo vo Vacove a za pravdopodobné sa pokladá, že snáď tento navrhol to zbojstvo a posáňal tu bandu.

Petrohradskí žiaci ku cárovi. Žiaci petrohradskej university napísali jednu prosbu ku cárovi, v ktorej sa ponosujú, že na universite s nimi tak zachádzajú, ako sa ani s ich vekom, ani s ich vzdelanosťou srovnáť nemože. Na to prosia cára, aby im dal tie práva, na ktoré jako dospelí ľudia a poslúcháči na universite rovnako môžu robiť nároky. Tú prosbu, ktorá zneje hlasom najhlbšej úcty a pokory k panovníkovi všetkých rusov, odpísali v dvaciatich vzoroch a dvacať žiakov ustavične pri sebe nosí, aby, keď sa k tomu príležitosť poskytne, ju mohli cárovi oddať.

— **Mzda za svedčenie.** V Čeklési v prešporskej stolici žena Jána Švardu prišla do strašného chýru. Jako sa odtiaľ píše, ku tej opovážlivej žene prišiel Jozef Salay, požadujúc od nej, aby mu zaplatila ti dva zlaté, ktoré mu bola dlžna, lebo jej bol svedkom. Žena nechcela platiť. Na čo Salay pobil jej obloky. Na to Švardová chytila revolver a dvakrát strelila na Salayho, potom za ním bežala a ešte dvakrát strelila na neho, až Salay na hlave trafený sklesol. Ženská potom naňho sa rútila a revolverom ho do hlavy ešte bila. Tú vzteklú amazonku chytili.

— **Zemetrasenie v Povážskom Novom Meste.** V minulé sobotu v noci v Povážskom Novom Meste cítili silnejšie zemetrasenie, za ktorým nasledoval tuhý buchot. Sotva trvalo jednu sekundu, ale potom ešte za viacej sekúnd hrkotaly obloky a hýbali sa po stenách povešané predmety.

— **Popálené dievča.** V svätej Anne v aradskej stolici Mariška Revelák, 15 ročné dievča to Jána Reveláka tamejšieho klobučníka, vyvalilo na seba petroleví lampu, od ohňa chytily sa jej šaty, a tak sa popálilo, že následkom rán zomrelo.

— **Prestúpili na inú vieru.** Kalvinské obyvateľstvo obce Nagyléta (biharská st.) nebolo spokojné so svojim kňazom Petrom Lenartom a preto žiadalo, aby ho odtiaľ preložili. Cirkevná vrchnosť im aj prisľúbila, že ho 1. decembra inde preloží, ale sľub nespĺnila, následkom čoho po tieto dni 40 rodín prestúpilo na katolícku vieru.

— **Pustošiace vichry.** Z Londýnu sa píše, že na okolí londýnskom škoda vichricami spôsobená je značná, 40 ľudí ztratilo život, a asi sto ľudí bolo poranených. Mnohé domy a kominy sa zrútili. Vichor v sobotu ešte porád zúrila. V Rotterdame rieka Maas na 3³/₄

metra vyliala. Ulice a námestia sú zaplavené a obchod celkom sa zastavil. V Utrechte 9 domov sa zrútilo, jeden človek bol poranený, v Potradachte na rieke Mervede jeden člnok sa ponoril a ľudia sa zatopili. Poštový obchod je vo veľkom neporiadku.

— **Zbojníci s larvou.** V Brezovej mestečku to prešporskej stolice po tieto dni stal sa romanticky zločin, Samo Krihák, tamejší obyvateľ v noci išol domov, keď traja zbojníci napadli. Jedon ho ztrhol na zem, ti druhi dvaja povazali mu nohy a ruky a za ten čas tretí ho popychal nožom. Všetci traja mali larvy na tváre, jaké nosievajú hostia vo fašiangoch na bláznivom bále. Krihák už i tých mátoch sa nafakal, lebo larvy boly hrozne veľké. Ti divní zbojníci vzali mu všetko a uprchli. Olúpeného človeka v krvi našli len včas rano. Žandári dvoch zbojníkov už chytili, Jána Greska a Štefana Mosného, garbiarskych tovarišov, ktorých dovedli na Mijavu. Trefého hľadajú.

— **Diamantova svatba.** Zo Svätého Juru (prešporská stolica) pišu nám, že tamejší obyvateľ Pavel Húsak, chudobný roľník včul slávil 75 ročné svojho sobáša so svojou ženou. Kňaz po požehnaní oddal starým manželom 25 zlatých, ktoré im kráľ zo súkromnej kassy daroval.

DOPIS.

PODVYSOKA (trenč. st.) 1894, dec. 12.

Vysoko ctený Pán Redaktor!

Kdekofvek sa obráti, kohokoľvek sa človek, ktorý samostatne zmyšľa, ohľadom vašich novín «Kreštan»-a opýta, všade len chválu a odporúčanle dostane aj za odpoveď. Je síce pravda, že tu i tu najdu sa aj takí, o ktorých príslovie: »Pravda oči kole!« platí a ktorí preto proti pravdu bez rozdielu hlásajúcemu »Kreštan«-ovi všelijaké len samých seba charakterizujúce hnusné poznámky si dovoľujú sa opovážujú, lenže, keď človek vie, že to najviac od tých »krivonosov« pochádza, pomyslí si: »Nebude zo psa slanina, ani zo žida baranina!« a nechá tam žida, nech sa bárs aj rozpučí od jedu. I v našej obci máme tu tiež jedno také čudné zvieratko, ešte čudnejšie ako to, ktoré v Kysúckom-Novommeste sa nachádza a už bolo aj v »Kreštan«-e verejnosti katolíckej podané. — Toto naše zvieratko, — to druhé tu naše ani nechcem spomenúť, je naozaj čudné, lebo veď rodom z odkiaľsi z Palestiny alebo z Poľskej má pochádzať, k tomu má jakýsi krivý nos a divotvorné také papule, ako moje krpce, keď v nich týždeň chodím po vode pri váňaní plti, — veľkým sa ukazuje nepriateľom nášeho »Kreštan«-a a k tomu od pýchy skoro sa rozpučí ako tá ropuchňačka. — Já síce nechodím tam do jeho krčmy, ale všetci ľudia hovoria, že koho len môže zachytiť, že každému hnusi »Kreštan«; odhovára ho, aby nepredplatil; jestli mu je niekto čo dlžen, že sa mu hrozí, že ho zažaluje, lebo že vidí, ako »Kreštan« oči otvára jednoduchým úbohým naším sedliáčkom, ktorí už včul si na Kysúcach nahládajú, že všetkého zlého prameň a príčina sú tí: »Krivonosí!« Veru je aj pravda! — A preto já, váš spoluobčan, Vás, Podvysočania, Olešňania a Staškovanania srdečne prosím, nechodte ani vy k nemu do krčmy; varujte sa tej nadutej ropuchňačky, veď ste už o všetko vaše prišli! — Takto dáme mu na vedomie, že my veru s »Kreštan«-om žijeme a mreme a

jeho do »Siberie« zaženeme, nech ho tam ten Ruský cár naučí rozumu; — Posluchnite mňa a tu nadutú pýchu do Amsterdámu zažene! Iným razom vás zas na inšie upozorním.

Ján Hlavatý-Majiček, občan.

Z Kysúc dňa 18-ho decembra.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Pred dvoma rokmi na celých Kysucách mnoho hluku narobila jedna smutná udalosť, ktorá sa v obci Skalite prihodila.

Po celom Trenčansku jako výlučný viacdesaťročný podujimateľ všetkých stoličných prác známy Armin Grún (rozumie sa, že z zvyvleného národu pochádzajúci) staval na Svrčinovsko-Zvardouskej ceste nový most, ku ktorému musel dať kopať veľmi hlboké základy. Bár nádennici menovaného staviteľa napomínali, aby dal brehy základov čili vykopaných šachtov opevniť: p. Grún viac šetril niekoľko desiek ku opevneniu brehu potrebných, jako život štyroch nádennikov zaklady kopajúcich — následkom čoho brech sa zrútil, jedného nádennika poranil, jedného ale celkom zasypal a usmrtil.

Srdco prenikajúci bôl pohľad na ubohú vdoyu a štyri maloleté siroty, keď na večný odpočinek odprovádzali manžela a otca svojho. Žiaden otom nepochiboval, že na státisíce sa vládnuci a na gavaliera si hrajúci Grún dá ubohej vdove a sirotam nejakú vynáhradu. Asi tri týždne hádzal im i ovšem jako psoví kosť týždenne 2 zl. keď ale ubohá vdova o svýšenie podpory prosila, odpravil ju tymi slovami »keď sa ti neľubia 2 zl. nedostaneš nič«. A skutočne i zadržal gavalierské svoje slovo.

Že všeci okoliti krčmári, i jeden od žida horši M. Lach, najviac ale nosatý Mišo, ubohej vdove strachu naháňali, že sa bude darmo s Grúnom súdiť, lebo že nič nevyhrá, rozumie sa samo sebou. A skutočne krivonosý Mišo nemá na darmo tak veľký frniak, on popredku vynuchal, že sa Grúnovl nič nestane — lebo navzdor jednohlasnému nad slnko jasnejšiemu svedectvu čili zeznaniu svedkov, trenčanský súd Grúna oslobodil. Nato sa predsa našli dobrí ľudia, ktorí ubohej vdove poradili fiškáľa v osobe Pavla Mudroň v Turč.-Sv.-Martine, ktorý apellatou u kr. Kurie to vymôhol, že táto výrok trenčanskeho súdu zrušila a znovu trestné vyšetrovanie oproti A. Grúnovi naridila.

Od istej doby stala sa uherská krajina pre židov zemou mliekom a madom tekucou. Prečo? Lebo mnohi kresťania sami židom vodu na mlyn nahánajú; mnohi kresťania židov držia za samých nevinných baránkov, neschopných ubohým ľudom krivdu činiť — následkom čoho radnej nechajú zahnúť vdovy, siroty, jako by mali židovi stúpiť na otlak. Z obrany Pavla Mudroňa pravotára vo vyšmenuvanej záležitosti, a z výroku kr. Tabuľe vidno, že s Matejom kráľom nezahynula ešte všetka pravda v Uherskej krajine. Jaké poučenie ze záležitosti tejto? Prinútený-li si ktorý ct. čitateľ kresťana pravotiť sa a hľadať si fiškála, dobre si rozváž komu máš odezdať pravotu svoju; never každému vlkovi v rúchu ovčím kritému, bár by sa ti i názvom národovca vychlúbuvál; ale id' k Pavlovi Mudroňovi do Sz.-Martina; ten sa fa nebude najprv pýtať, či máš peniaze, ale či tvoja záležitosť je spravedlivá. A vtedy buď isty, že máš takého fiškála, ktorého ani dar nezvedie, ani žiaden žid neskloni, aby ti pravdu nevyhľadal.

Kysučan.

Špišské Podhradie dňa 23-ho decembra.

Veľactená Redakcia!

S laskavým dovolením ct. pána redaktora osmeľujem sa niekoľko riadkov z nášho mestečka zaslať. Úfam, že tých pár riadkov uverejnených bude v milom časopise v »Kresťanovi«. Ja nepatrím medzi tých učenných, no ale rád čítam noviny a poučné spisy, veru veľmi dobre nám to padne, keď prideme do nášho spolku katolíckeho a milého »Kresťana« si prečítame. Už len niekoľko dní a už nastane nový rok, ktorý, aby bol pre nás všetkých šťastlivým, je mojou uprimnou žiadosťou; známo je nám všetkým, že nový rok prináša aj dary, ktoré obyčajne prekvapujú dobrí priatelia jeden druhého; prekvapme sa tedy a dožičme si užitočné a zábavné čítanie, lebo v týchto trápenia plných časoch dobre nám padne čítať a tu máme náš milý a obľúbený časopis »Kresťana«, ktorý nám všetko jasne a pravdive prináša. Bolo na čase dať ľudu nášmu taký časopis, ako je »Kresťan«. Múdra myšlienka. Časopis tento má povolanie šlachetné a vznešené, lebo má vyplniť medzeru, aká sa od dávna cítila, lebo taký časopis bol potrebný, aby nás z blúdu temnosti vyviedol. Preto z celého srdca pozdravujeme podnik tento a prajúc hojného požehnanie od Boha, chceme ešte dačo podotknúť. Hlas budapešťanského katolíckeho spolku sa hlučno nesie po celej milej vlasti našej, ktorý hlas doletel i do nášho mestečka, špišského podhradia, tak že sme si tiež založili katolícky spolok tým cieľom, aby sme si mohli silnejšie zastávať našu milú katolícku vieru a brániť ju v týchto smutných časoch v ktorých žijeme, a v ktorých nás nepriatelia s každej strany nápádajú, my sa ale nebojíme, lebo úfame v pomoc Božiu a budeme udatne brániť naše sv. náboženstvo: ideme veľmi smutným časom v ustretí; ťažkosti a farchy; ktoré na nás uvaľujú, niesú k vydržaniu, vzľáštne nám remeselníkom. Pracujeme deň a noc, tak že skoro nemáme odpočinku, a predsa ledva vieme vyžiť, porcie čo rok tak väčšie uvaľujú na nás, tak že sme neni v stave vydržať a v hmotnom ohľade s roka na rok upadáme; jestliže sa čas nejak nepremení už Boh vie, ako to bude.

Všetkým čitateľom milého »Kresťana« želám mnoho zdarí a šťastlivý nový rok zo srdca prajím.

S uctivým pozdravom.

Františ Pataky.

HOSPODÁRSTVO

V cudzozemsku 20—30 honový územok nazývajú veľkým statkom, majiteľa ale veľkým statkárom volajú. A nemárnia nehodne na nich tento názov, ponevác chosen tohoto 20—30 honového po záhradnícky obrábaného územku úplne zodpovedá naším 290—300 honom, a už takéto hospodárstvo ani u nás nepočítajú medzi malé majetky, a majiteľa toľkého statku aj i u nás aspoň urodzeným pánom nazývajú, jestli že ten patričný neni žid, lebo vtedy už pánom veľkomožným posmieľajú.

Naše celé hospodárske, obchodné, krajinské, spoločenské a politické pomery ešte ani najmenej nesú také, ako v ostatných vzdelených krajinách Európy: tak rýchlo ani úfať nemôžeme, aby cena našej zeme sa zdesatnásobnila, lež predbežne ešte len to je našou úlohou, aby sme jej úžitok zväčšili. My pritomne ešte ani len myslieť nemôžeme na to, aby sme to záhradnícke v cudzozemsku udomácnené hospodárstvo na-

podobňovali: ale tým väčšiu starosť musíme obracať na to, aby sme našu pôdu napravovali, ktorá, tajíť sa nedá, že na kolko je v rukách malých gazdov, je vydrancovaná. Asiže najväčšia čiast našich malých gazdov nielen na to že sa posávad neusilovala, aby svoju rolu napravovala, lež ešte ani v pôvodnej jej sile ju udržať sa nevynasnažovala, lež ju drancovala, a drancuje z roka na rok neprestajne. Vynucuje dôrobek a neobracá dosť starosť na dorábanie krmy, čím len márne silu zeme, ale ju vynahradiť zabudne. Hej však staré porekadlo praví, že: »Vypomstvi sa zem za falošnosť hospodára na synoch a na vnukoch do tretého a štvrtého pokolenia! Breno tejto pomstvy znášame všade po krajine a sa ho ani nezbatíme dotiaľ, pokým i s úrokami nedáme jej naspák všetko to, čo sme jej zbojníckym hospodárením vzali.

Našou najprednejšou povinnosťou je, aby sme plodnú silu zeme povýšili z čiastky múdрым štetním, z čiastky zodpovedným hnojením. K tomuto cieľu však tri veci musíme zvláštne na zreteľ mať. Po najprv, aby sme zem nielen v jej rovnej sile udržali, lež i ju napravovali; po druhé, aby každú prácu vo svojom čase vykonali a to dobre; po trete, aby sme starostlivo povyberali druhy bylín, nebudme naproti nim predpojatí, nepridržíjme sa hlúpo ani jednej a neufahujme sa ani od jednej.

Naše pomery, chvála Bohu, ešte práve nie sú zúfalé; len vtedy by sa takými stali, keď by sme ich napraviť odkladali. Dvacaťpäť do tricať honová zem vždy by bola dostatočná na to, aby ktorúkoľvek veľkú rodinu nie len statočne vychovala, lež i v dobrobyte ju držala, a jej k nečomu dopomohla. Na toľkom kuse zeme hojne môže sa urodíť 500 štvrtníkov zbožia a asi 1700 centov krmy. Z toľkého zbožia krásne sa môže predať, aby i na daň i na šatenie dostalo sa peňazi do domu; a toľkouto krmou v zime i v lete možno vychovať v meštali 4 zápražné voly, 5—6 dojnych dobrých kráv, 9—10 kusov mladších hoväd, 8—10 ošipaných a celý krádel hydu.

Kone som chtiac nespomenul, lebo tu i tam vidíme veľký chosťen i týchto, ale celkom iné rátať by požadovali, než aké já behom tohoto dávku chcem nasledovať.

Včul je len o tom reč, že zjedného 25—30 honového statku múdрым a riadným hospodárením veľmi krásny čistý chosťen možno preukázať.

Včul tá otázka navstáva: Aké má byť toto hospodárenie?

Z krátka odpoviem na túto otázku a pravím: Na každom malom statku musí sa zaviesť zamenlivé hospodárstvo a premenu semena a prísno sa toho držať.

Že však ako sa to má preriešť, to sa už nedá jedným alebo dvoma slovami rozpovedať, pretože to je veľká vec, to je práca celých rokov; a pretože mnohí o ňom len z chýru očuli, jestli že nikdy očuli.

Toľko je isto základnú nápravu požaduje, ale zakorenené zlo len takto možno zahojiť.

Prv nežli by som jedným príkladom ukázal, ako treba sriedavé hospodárstvo uviesť a previesť: rozpoviem to, jaké znalosti musí mať hospodár, a jaké si musí osvojiť, keď chce sriedavé hospodárstvo zaviesť a si žiada, aby sa ono mu darilo.

Potreba mu vedieť, že

1. uhoríť nesloboda, prílohom nechať týň menej.

V malom hospodárstve neni tak, jako vo veľkom, lebo pokým v onom rodina s jedným alebo dvoma služebníkmi všetku prácu môže vykonať, kdežto v tomto neni možno toľkú prácu platiť, kolkej je zapo-

treby ku podobnému gazdostvu. Vo veľkom hospodárstve tedy výhodnejšie je nechať na pastvu, a jestli že celý statok neni možno obrábať, ani ho úplne vystrojiť, aj úhoríť, kdežto pre malého hospodára takáto vec je opravdivou ztrátou. Ponevác jedon dobrý gazda môže i sám si vystrojiť, svoj malý majatok jako treba, a so svojou rodinou spolu môže si aj obrobiť dobre a v svojom čase. On sa tedy na to musí usilovať, aby z každého kúska svojej zeme každoročne vzal dve, ba i tri úrody, čo sa pod podnebním uhorským veľmi krásne môže i stať. Tedy úhor netreba nechať.

2. Prácu dobre a vo svojom čase treba na zemi vykonať, čo sa tým ľahšie môže stať, keď sa gazda dobrými nástrojmi môže zaopatriť a tiež vždycky v dobrom stave zachováva. Samo sebou sa rozumie, že čím silnejší je koreň nejakej rastliny, tým lepšie kvitne, a tým hojnejšie môže sa zo zeme chovať. A čím lepšie je upevnená, tým ľahšie môže vzdorovať protivenstvám počasia. Už ale do nerozmrvenej zeme len fažko môže sa vpustiť slabý korienok. Zem teda treba nikdy zmrviť. Pluh má ísť tedy nikdy až na 7, 8 prípadne i na 10 palcov do hĺbky, tak môže v nej naleznúť pšenica kvet, že do dobre rozmrvenej zeme na 2—3 stopy do hĺbokosti pustí korene. Hlboká oračka, keď je i nie polovičatým pohnojením, ako mnohí tvrdia, ale toľko je isto, že krmi, napravuje pôdu. Na takom ale mieste, kde trochu hojnejšie hnojá, i nevyhnutne je potrebná, lebo ináč zbožie polahne. A to je isto, že jestli že nekto s úžitkom chce hospodariť, ten musí.

3. Hojne hnojiť. To je taká podmienka, že kto to neplní, môže urobiť kríž na dobrobyt, pretože nemôže napred ísť, alebo k nečomu sa dostať. Taký ale hospodár, ktorý sriedavé hospodárstvo nevykonáva, krmy sa nedorobí, dobytok nedrží, nemá starosť o trus, slamu a hnoj zmárni — nemôže hojne hnojiť, toľko je isto. Nevďačný je naproti zemi a i zem naproti nemu je skúpa, ktorá len chatrno môže mu platiť za jeho prácu. Na tomto nie sa čo diviť. Život rastlín je krátky, len na niekoľko mesiacov sa rozprestiera. Keď za tento čas nemôžu sa dobre chovať, chradnú. Prsá ale chudej zeme darmo cicajú, tá neni v stave ich dostatočne krmiť. Pomalý rastú a zakrpatené ostanú.

A už hospodárovi to by bolo na výhodu, aby čím za kratší čas a čím väčší vyrástly, aby zem prvej môhol pripravíť a zas na ino ju môhol upotrebiť. Za hnoj zem neostane nikdy nepovďačnou. Ešte i tam, kde jarabice spávajú, tlstejší klas rastie. Kdežto oprotivne bez pohnojenia i tá najtučnejšia zem sa vysilí, lebo rastlina, ktorá zrno donáša, veľmi ju vycicá.

Tak sa počíta, že v prvom roku asi 60, v druhom 30, a v tretom 10 percentov hnojovej sily zpotrebuje zem. Pravdaže však, že toto netreba vziať za dôkladné rátať; ale je to skutočná pravda, že po tretom roku asi zas do takého stavu príde zem, v akom bola pred hnojením pred tromi rokmi. Ako i to je isto, že čím väčšia bola úroda, tým viacej zodrala zem. — Kto len v pôvodnej sile chce svoju zem zachovať, a kto len na strednú úrodu ráta, ten potrebuje na jedon hon pri obylných, kukurici a repe aspoň 14 vozov hnoja; pri takom siati, ktoré sa kosieva v zrelosti, ako ladník atď. aspoň 20—22 vozov. Pri rastlinách, ktoré sa kosievajú na zelenom obyčajne nepočítajú na žiadon hnoj, ba domnievajú sa, že tiež ešte krmiť zem, keď husto stály. Toľko je isto, že tieto posledné nevyfahujú zem, ba na kolko sú burinu dobre plejúcimi nástrojmi, na toľko jej sú i na chosťen.

Rozmary a žárty.

Poznali ho.

»Či náš pán richtár neni tu?«

— Obsluhujúci: »Jedon tam vnútri v krčme sedí; či je to váš richtár, to neznám, »len že je veľký grobián.«

— Sedliak: »Tak je to on.«

Rýchla odpoveď.

Major (k jednému vojakovi): »Či znáte plávať?«

— »Áno, pán major.«

— »Kde ste sa to naučil?«

— »Vo vode, pán major.«

Keď je človek krátkozraký.

»Tuto na tejto domácej zábave mňa hrozne su-
novalo. Poďme preč, priatelul Julko.«

— »Mňa síce nevolajú Julom, ale vy máte pravdu, i ja by som vďačne išol s vami, keď by som nebol tu — domácim pánom!«

VYOBRAZENIE.

Viac než triať rokov vidia cudzinci, ktorí z času na čas pri-
chádzajú do hlavného mesta na počiatku vacovskej kružnej cesty
jedon kostol sa dvíhať, ktorý svojou rozsiahlosťou a umeleckou stav-
bou rovnako čini hlboký dojem na diváka. To je Leopoldov chrám
v Budapešti. Číslo málo veľkolepých umeleckých budov v Buda-
pešti rozmnožovať bude mať povolenie tento chrám, ktorý by bol
k ozdoze ktorémukoľvek svetovému mestu. Je venovaný za taký,
ktorý nie len podľa svojho povolania, lež pre svoj umelecký súhlas
k nábožnosti bude povzbudzovať dušu veriacich, ba i srdco bez-
božného človeka zachvátí. Jeho utešený vrchol vysoko sa pozdví-
huje medzi dvoma väzami a tvorí najvyšší punkt hlavného miesta,
odkiaľ uchvátivý výhľad sa otvára nie len na hlavné mesto, ale da-
leko i na vidiek.

Kostol, ako i náš obrač ukazuje, zovnútorne je hotový, ale
vnútorne ozdobenie ešte viac rokov potrvá, ponevác jeho maľovku
len ruky umelcov môžu utvoriť. Bohužiaľ, že s ustavičným nedo-
statkom peňazi musí sa zapásť staviteľný výbor a preto práca po-
maly ide. Veru keď by ho boli započali stavať za divadlo už by bol
dávno hotový. Bolo by na to peňazi dost; ale na dom Boží niet!
Keď založili jeho zakladné kamene, desať rokov rákali na jeho stavbu,
a včul už i triať rokov sa minulo. A dokedy ostatný fah maliarskej
štetky na ňom urobia, minie sa i štvrtá desiatka.

Tak ako stolec Lucie, stavajú sa u nás chrámy Božie.

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená
poštová marka, osobytým listom neodpovedáme,
odpovie sa len v listárni.

**Naše noviny „Kreštan“ velebným
Pánom v Kristu i erga sacra sú k
dostaniu, kto by tedy zamýšľal si
takto zaopatřit naše noviny, nech sa
obráti na Redakciu „Kreštana.“**

*Prosíme tých ct. predplatiteľov, ktorým pred-
platok koncom tohoto mesiaca sa minie, aby čím
skorej predplatok obnovit ráčili.*

Nagy-Káta. T. M., K. J. Liptó-^{sz}t-Mihály, B. L. Valaszka-
Bella, Buza Ferencz. Munkács. Váš list sa ztratil, ráčte znovu spolu
so soznamom mien ho poslať. — Vahanov. Matkó, podfá vášho listu
sme urobili. — Uj-Lubló. Veleb. Cs. J. predplatok od nového roku
sa má počítať. — Sasvár F. R., H. J. Mátyásfalu, Rajecz. Supka
József, Récese. Vz. J. Odpíšte, kedy ste predplatili a na jak dlho? —
Felső-Zelle. S. K. far. Nápisná obalka je v poriadku. Veleb. Pán.
chodí 6 exemplár. — J. Janovi a J. Jozefovi, (Sziléd) po jednom
exempl. odpočiatku. Veleb. P. však píšete, že noviny nedostávate.
Prosíme, ale to nerozumieme! — Lőcse. H. J. Noviny preto nedo-
stávate, lebo nám zaslanú zlatku sme ani nevideli. — Nagy-Mihály
T. Fr. Všetko je v poriadku. — »Občan.« Vďačne prijmete vaše
dopisy, len častejšie nás s nimi navštívte. — Zólyom. J. G. Vaše
dopisy sme dostali, ale ponevác mnoho iných lepších bolo; preto na
vaše neprišol rad.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to,
keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na
correspondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-
vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví po-
štára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný
učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by
niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej
knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho
udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná
reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú
na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:
„**Kráľovná Sv. Ruženca.**“ Mesačné
sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci.
Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 ha-
lierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej
v oravskej stolici, u ktorého sa možno pred-
platiť.

„**Dom Svätý**“ čili „**Život Tobiášov.**“
Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil
Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lo-
taringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca
fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho
istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová
knižočka.** Albána *Stolcza* **myšlienky o
žoltári.** Cena jedného výtisku 15 kr.

„**Blahoslavený**“ P. *Diego* z Cadixu
kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert
Stock. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky.
K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

Pod menom: „**Ježiš**“ priateľ dietok Mo-
dlitby a piesne pre katolícké školské dietky
sostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou
Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.60—6.90 zl. Raž 5.35—5.35 zl. Jačmeň: na krm 5.60—6.00 zl. do páleníc 6.25—6.80 zl. na várku 7.15—8.15. Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 6.25—6.30. Proso: 6.00—6.60. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—11.50. Kopopné semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fyzula 8.50—9.—: tmavá 7.25—7.50 okrúhlá: 8.00—8.50., drobná 9.25— tarkavá 7.00—7.25 šošovica 9—15. Hrach 9.00—10.50. Čistá 14.50—20.

4. Kupecké zelené plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.70—2.20. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Porava: Seno. Lúčne seno. 3.30—3.90. Lesné a horné seno 3.00—4.10. Slama. Na postielanie: 1.20—1.35. Žup 1.40—1.50.

6. Siatie: Červená ďatelina 63—68. Lucerna 42—58 zl. Jarní ladník 6 $\frac{1}{2}$ —7 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 739 hospodárskych volov; 186 dojných kráv. Následovné ceny: Vyborená pára volov do jarma do 325—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 56—152 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1024 kusov oviec. Ceny: 10—18.— zl. za páru, a 17—20 za živý kilo. Svinský trh: za kilogramm 43—43 $\frac{1}{2}$. V salašoch 30.712 kusov bolo umiestnená.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 27—30. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 41.50—42., udená 47—48.00 zl.

MATEJ UDVARY

hodinár a šperkovník

V BUDAPEŠTI, KEREPESI-UT 57. sz.

popri kaviarni Munkácsy.

Pravé genfské hodiny, zlaté a strieborné šperky, ďalekohledy a sklad technických nástrojov. 3—10

NAPRAVENIA NÁLEŽITE A S POISTENÍM SA VYKONÁVAJÚ.

Obrazkové soznamy ceny zdarma.

U pána

ANTONA PŠENÁK

kolárskeho majstra

v Pruskej v trenčínenskej stolici jeden

2—1 kolársky tovaryš

hneď dostane prácu môže zaujať svoje miesto.

Uchvativý podiv spôsobujú

tie z Ameriky skrze mňa dovedené

jedine opravdivé goldinové bez klúčika (remontoir) natahováce hodiny

s kotvovými strojmi docela náležite regulovnými. Tieto hodiny hladké alebo **ozdobené ich schránky** ani skrze tie najskúsenejšie osoby nemôžu byť rozoznané od opravdivých zlatých hodiniek.

Jedny hodinky stoja **5 zl. 75 krajciarov**

spolu s kožovou pošvou.

Opravdivé goldinové reťazky na hodinky s poistujúcou spruhou, **marquisova-, športová- alebo pancierová forma**, jeden kus 1 zl. 50 kr. Jedine opravdivé goldinové hodinky v rozličnom dohotove sú na mojom sklade

a pre ich výbornosť sú veľmi obľúbené. **V najjemnejšom vyhotovení jeden kus 6 $\frac{1}{2}$, 8, a 10 zlatých.** Goldinové gavalierske prstene, s veľkolepým diamantovým alebo zlatotopázovým napodobnením **1 zl. 50 kr.** — Rozposielka skrze listovú poštu **len s doberkou.** — Co nezodpovedá, naspák sa prijme.

JULO HOROVITZ, prvý uhorský rozposieláci priemysel.

V Budapešti, VIII. ker. Nagyfuvaros-u. čís. 14.

Daj pozor! Chráň sa bezcenných napodobnení, jedine opravdivé goldinové hodiny len u mňa sú k dostaniu. 2—2

OZNAM pre kupovačov vína!

Úctive na známosť dávame ct. pánom kupovačom vína, hostinským a privátnym, že my, aby sme židovským nesazam pri kúpe vína odpomôcť mohli, v Račišdorfe utvorili jednu spoločnosť, ktorá za úlohu si vzala, ctentým kupovačom, **čisté,**

OPRAVDIVÉ, NEFALŠOVANÉ VÍNA

predávať. V tomto, bohužiaľ už od dávna panujúcom neporiadku, ktorý len židovskí jednatelia zapríčinili, toto podujatie dozaista s radosťou bude prijaté, pretože zrejmo je, že kupovači skrze pravú, kresťanskú posluhu, tú najmožnejšiu výhodu požívajú. Preto prosíme v čas potreby ráčte sa obrátiť na nižej podpísaných, alebo na jedného z týchže, vôbec statočných, kresťanských a čo najlepšie známych obchodníkov, ktorí o tom najlepšom obslužení poistujú. S úctou:

Karol Würfl,
kupec čís. 132.

Ján Böhm,
hostinský ku „Peklu“.

Alois Bergmann,
kupec čís. 103.

Pavel Fekete,
dorábač vína čís. 159.

Spoločnosť prejednateľstvo vína v Račišdorfe (Prešporská stolica.) 3—10

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské
a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté
hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gröden

(v Tirolsku)

Ponevác ten sochár slovensky nevie, prosia sa všetci tí,
ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedoliterových sklenicách s
obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdské podivné zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdo-
bené dielo v krásnej plátenej väzbe 33
harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa
vyprávajú v Lurde na tom svetochýrnom
milostivom mieste od roku 1858 sa pri-
hodivšie podivnejšie uzdravenia, podľa dô-
kladného oznamu očitých svedkov, na
základe pôvodných správ zrovna z milo-
stivého miesta vzatých, čo najvrúcnejšie
odporúčame. Môže sa obstaráť u hore
spomenutého

GUSTAVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker.
Döbrentey ulica číslo 18.)

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krsnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianskych spolkov a knížičky splácováce.

Kus týchto 8 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.
Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honorovať, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.